

ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ У США

Проць М.З.

Інститут гуманітарних та соціальних наук
Національного університету «Львівська політехніка»

У статті досліджується питання забезпечення фінансування вищої освіти США. З'ясовується, звідки надходять кошти на фінансування вищих навчальних закладів США, яку роль у цьому відіграють держава загалом та штати зокрема. Аналізуються наявні проблеми у сфері фінансування і доступності вищої освіти. А також, розглядаються пропозиції щодо реформування системи фінансування вищої освіти США. **Ключові слова:** вища освіта, фінансування вищих навчальних закладів, федеральна фінансова допомога, Пелл Гранти, Стаффордські позики.

Постановка проблеми. Великий економічний спад і подальше відновлення здійснили різний вплив на населення США. Найбільшого удару зазнали працівники без певної вищої освіти, рівень безробіття для цієї категорії населення значно перевищував показники серед працівників зі ступенем бакалавра (2013: більше 11% безробітних, що не мали диплома про закінчення середньої освіти, порівняно з лише 3.5% безробітних, що отримали ступінь бакалавра). Для багатьох американців висока вартість вищої освіти стає головною перешкодою до вступу у вищі навчальні заклади, їх закінчення, а також проблеми, пов'язані з боргами і високими виплатами за позики [4].

Надзвичайно конкурентна глобальна економіка потребує висококваліфікованих працівників. Американські компанії і сфера бізнесу знаходяться у постійному пошуку за кваліфікованими фахівцями. Таким чином, зростає попит на отримання вищої освіти, а разом з ним виникають питання, що стосуються вартості і доступності вищої освіти [3, с. 22].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми дослідження питання фінансування вищої освіти США присвячено численну кількість праць американських науковців, серед яких зокрема Е. Андерсон (E. Anderson), С. Чой (S. Chou), Дж. Ітон (J. Eaton), У. Харві (W. Harvey), Дж. Кінг (J. King), Д. Джонстоун (D. Johnstone), П. Туліп (P. Tulip), Б. Лонг (B. Long) та ін. Важливу роль у плануванні та реформуванні різних аспектів вищої освіти, включаючи сферу фінансування, відіграють Міністерство освіти США (U.S. Department of Education), Американська рада з питань освіти (American Council on Education), Рада з надання допомоги освіті (Council for Aid to Education) та ін.

Мета статті – з'ясувати звідки надходять кошти для фінансування вищої освіти США і дослідити фінансову доступність вищих навчальних закладів для їх студентів, включаючи надання фінансової допомоги.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вищі навчальні заклади у США поділяють на три широкі категорії, зокрема державні, приватні некомерційні та приватні комерційні навчальні заклади. Державні вищі навчальні заклади є некомерційними (такими, що не ставлять за мету отримання прибутку) інститутами, які зазвичай частину свого фінансування отримують від свого штату чи місцевих урядів. До приватних не-

комерційних вищих навчальних закладів належать деякі із найбільш вибірково навчальних закладів країни, серед яких, наприклад, асоціація восьми найстаріших американських університетів «Ліга плюща», а також велика кількість малих гуманітарних коледжів і релігійних інститутів. На відміну від некомерційних інститутів, комерційні вищі навчальні заклади не мають прибутково-приференційного «некомерційного» статусу, що дозволяє їм розподіляти прибутки серед інвесторів [1, с. 7].

З середини 1980-х кількість студентів, зарахованих на навчання у вищі учбові заклади, різко зросла. У 2012 році ця кількість складала близько 20 млн. студентів. Абсолютна більшість студентів, 73%, зараховані в державні вищі навчальні заклади (сюди відносяться як місцеві комунальні коледжі, так і великі дослідницькі інститути). 18% студентів є зарахованими у приватні некомерційні навчальні заклади, включаючи приватні університети, гуманітарні коледжі і малі релігійні інститути. Зараз прибуткові вищі навчальні заклади становлять значно більшу частку серед закладів вищої освіти, у них навчаються 9% усіх студентів [1, с. 4-5].

Як зазначалось раніше, фінансові надходження у вищі навчальні заклади США поступають з боку уряду штату і від федерального уряду. Проте, це фінансування надходить різними каналами. Так, федеральний уряд головним чином надає фінансову допомогу окремим студентам та конкретним дослідницьким проектам, а кошти від штатів в основному покривають витрати на загальне функціонування державних вищих навчальних закладів. Не зважаючи на відмінність у цілях фінансування, розміри витрат на вищу освіту федерального уряду та урядів штатів співпадають. Зокрема, у 2013 році федеральний уряд на різні програми вищої освіти витратив загалом \$75.6 млрд., в той час як уряди штатів витратили \$72.7 млрд [7, с. 1-3].

Федеральна фінансова допомога складає більшість усієї фінансової допомоги, яка надається студентам. Двома найбільшими складовими частинами системи федеральної фінансової допомоги є Пелл Гранти (Pell grants) і Стаффордські позики (Stafford loans) [1, с. 4].

Найбільшим джерелом прибутку вищих навчальних закладів є оплата навчання, що складає близько 40% від загального прибутку. Вищі навчальні заклади отримують додаткові близько 12% прибутку з інших фондів від федерального

уряду, зазвичай у формі грантів на дослідження, а також приблизно 21% від уряду штату чи місцевого самоврядування. Фінансування, яке надходить у формі оплати за навчання від студентів і їхніх сімей, становить близько 26% від загального прибутку [1, с. 20].

Федеральний Пелл Грант, на відміну від позики, не потрібно повертати. На 2015-2016 навчальний рік максимальна сума Пелл Гранта становила \$5,775. Сума допомоги для кожного окремого студента залежить від ряду чинників, зокрема: від необхідної фінансової допомоги, зважаючи також на очікуваний можливий внесок від сім'ї студента; вартості навчання у обраному навчальному закладі; стаціонарної, заочної чи іншої форми навчання, а також від тривалості навчання. Федеральна програма Пелл Грант надає гранти студентам з низьким доходом, а також певним категоріям студентів, які отримали ступінь бакалавра, щоб сприяти кращій доступності вищої освіти. Студенти можуть використовувати свої гранти у будь-якому із 5400 вищих навчальних закладів, які беруть участь у цій програмі [9]. У 2010-2011 навчальному році програма Пелл Грант надала приблизно \$35,6 млрд. фінансової допомоги 9,3 млн. студентів. Майже половина від 20 млн. студентів вищих навчальних закладів отримали Пелл Грант. Для порівняння, у 2008-2009 навчальному році програма Пелл Грант надала приблизно \$18,3 млрд. 6,1 млн. студентів [1, с. 28].

Автори Hamilton Project зазначають, що саме отримання ступеня вищої освіти є найкращою інвестицією, яку може зробити молода людина. На підтвердження цього вони, відповідно до проведених досліджень, стверджують, що, в середньому, працівники, які закінчили вищий навчальний заклад, отримуватимуть впродовж життя на \$570,000 більше, ніж ті, що мають лише диплом про закінчену середню освіту [4]. Проте, надмірна оплата за навчання ставить вищу освіту за межі фінансової доступності для все більшої кількості американських сімей. Таким чином, студенти повинні впасти в борги, які їм буде надто важко чи неможливо виплатити, або вони змушені вибирати серед вищих навчальних закладів найнижчої вартості освіти, аніж той заклад, який їм дійсно найбільше підходить [5, с. 11].

Адміністрація президента Обами працювала над розширенням федеральної фінансової допомоги і доступністю вищої освіти. Таким чином, був збільшений розмір фінансування Пелл Грантів і створений Американський перспективний податковий кредит (American Opportunity Tax Credit), які знижують річну оплату навчання для студентів і їхніх сімей. Окрім того, Адміністрація Обами також створила сприятливі умови для студентів, які беруть позику на навчання, через замороження відсоткової ставки на ці позики і розширення виплат, що базуються на прибутку [1, с. 25].

Фінансова потреба визначається Департаментом освіти США за стандартною формулою, встановленою Конгресом США, щоб оцінити фінансову інформацію, яка подається у FAFSA (Free Application for Federal Student Aid) – безкоштовній заяві на отримання федеральної фінансової допомоги для студента, і щоб визначити EFC (expected family contribution) – очікуваний

внесок від сім'ї студента. Головними частинами цієї стандартної формули є дохід студента і фінансові активи, якщо студент незалежний; дохід батьків і їхні фінансові активи, якщо студент є залежний; розмір сімейного майна; кількість членів сім'ї, які відвідують вищі навчальні заклади. Після заповнення FAFSA студент отримує Student Aid Report (SAR) – Звіт про фінансову допомогу для студента, або обраний студентом вищий навчальний заклад отримує Institutional Student Information Record (ISIR) – Інституційний реєстр інформації студента, в якому студент повідомляють про те, чи він або вона мають право на отримання Федерального Пелл Гранта, а також надається інформація про очікуваний внесок від сім'ї студента [9].

Федеральні Пелл Гранти є прямими грантами, які надаються від вищого навчального закладу, що є учасником цієї федеральної програми, до студента. Ці заклади кредитують Федеральні фонди Пелл Грант переведенням грошей на студентський навчальний рахунок або виплачують кошти безпосередньо студентові, можливе також поєднання цих методів [9].

На відміну від грантів, позики потрібно повертати після закінчення навчання. Зазвичай початок періоду виплати позики розпочинається через шість-дев'ять місяців після випуску з вищого навчального закладу. В окремих випадках виплату позики може бути скасовано чи навіть подаровано (такими випадками можуть бути: робота вчителем у школі з низьким прибутком; повна чи часткова інвалідність; певні види робіт у сфері надання громадських послуг). Загалом федеральну студентську позику повертають впродовж 10-річного періоду [1, с. 28]. Зупинимось детальніше на головних федеральних позиках.

Стаффордські позики складають більшість серед федеральних студентських позик. Річні обмеження на позики відрізняються залежно від тривалості навчання кожного окремого студента. Залежний від батьків студент першого року навчання може взяти позику на суму до \$5,500, з яких субсидія буде надана не більше ніж на \$3,500, залежний студент третього року навчання може позичити до \$7,500 при субсидії не більше ніж на \$5,500. Максимально допустимою сумою Стаффордської позики для залежного студента є \$31,000, з яких субсидію можна отримати на \$23,000. На Стаффордські позики автоматично накладається 1% оплати за надання позики і 6-місячний період відтермінування виплати позики після випуску з вищого навчального закладу.

PLUS позики надаються батькам залежних студентів за поданням відповідної заяви. Студенти, які потребують позику на продовження навчання після отримання диплома бакалавра, мають право на те, щоб отримати позику *Grad PLUS*. Загалом, позика цього типу використовується, коли студент вичерпав максимально допустиму суму Стаффордської позики [1, с. 29].

Федеральні позики Перкінса є внутрішньо-інституційними позиками при фіксованій відсотковій ставці 5% і відсутності оплати за надання позики. Студенти можуть отримати позику на суму до \$5,500 на рік. Загальна сума позики Перкінса може становити \$27,500. Для післядипломної освіти позика може становити \$8,000 на

рік, при загальній максимальній сумі позики до \$60,000. Не зважаючи на те, що федеральні позики Перкінса пропонують кредит на кращих умовах, вищі навчальні заклади мають доступ до обмеженого фінансового резерву [1, с. 29]. Федеральний уряд розпочав поступове згортання цієї програми, і від 30 вересня 2015 року вищі навчальні заклади не надають фінансової позики за цією програмою [10].

Фінансове забезпечення може також надходити від Федеральної програми сприяння праці і навчанню (Federal work-study). Ця програма оплачує студентам працю за умов часткової зайнятості, поки вони є зарахованими на навчання у вищому навчальному закладі. Федеральний уряд надає фінансування інститутам-учасникам програм, фінансові відділи яких визначають місце праці, години зайнятості і погодинну оплату для кожного студента [1, с. 28].

Автори книги «Фінансування американської вищої освіти в епоху глобалізації» вважають, що необхідним є перегляд фінансування вищої освіти у США, аргументуючи свій заклик такими факторами, як нестабільний характер державних інвестицій, зростання оплати навчання, негативні демографічні тенденції. Автори закликають вкладати більше ініціатив та ресурсів у державні університети широкого освітнього профілю, адже вважають, що саме в цих університетах відбувається найбільше поступлення студентів, видається найбільше дипломів, а, окрім того, там навчається та частина населення, яка традиційно є недостатньо забезпечена вищою освітою. Автори також наполягають, що необхідно розробити добре сплановані фінансові умови, щоб сприяти ефективному поступленню і випуску більшої частки мало представлених прошарків населення відповідно до доходів і національності, включаючи працюючих дорослих. Серед потрібних реформ пропонуються реструктуризація політики допомоги студентам, щоб забезпечити безперебійне фінансування і покращену підзвітність, а також кращий нагляд за прибутковими вищими навчальними закладами і модифікацію

політики виділення коштів для науково-дослідної роботи, щоб запобігти шахрайству з боку навчального закладу [3, с. 22-23].

Сюзан Динарські та Даніел Крейсман з Мічиганського Університету пропонують нову систему федеральної позики для студентів, що базується на моделі виплати позичальником боргу відповідно до його прибутку в даний період життя. Автори стверджують, що багато осіб стикаються з серйозними проблемами, що стосуються виплати їхнього студентського боргу за навчання через те, що, відповідно до існуючої системи федеральної позики, позику потрібно віддати впродовж перших десяти років по закінченні вищого навчального закладу – тобто у період, коли прибуток позичальника є відносно низьким і нестабільним. За умови несвоєчасної виплати, до існуючої суми позики додаються ще штрафи і стягнення, таким чином збільшуючи негативний фінансовий баланс. У зв'язку з цим С. Динарські та Д. Крейсман рекомендують запровадження нової системи федеральної позики – *Loans for Educational Opportunity* (Позики, що надають можливості для здобуття освіти), відповідно до якої виплата автоматично зростає або спадає в залежності від прибутку позичальника [4].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Вища освіта є необхідною умовою для більшості високооплачуваних робіт, а відсутність освіти, вищої за середню, є серйозною перешкодою для отримання хорошої роботи, вищих прибутків, кращого соціального статусу тощо. І хоча уряд США, мабуть, більше ніж інші держави, сприяє розширенню доступності вищої освіти, створенню кращих можливостей для навчання, застосуванню різних програм фінансування, йому все ж не вдається вирішити усі фінансові проблеми вищої освіти. Вищим навчальним закладам США і надалі доведеться шукати нових ринків, спонсорів, студентів, способів прибутку та знижувати витрати, де це можливо. Доступність вищої освіти надалі залишатиметься однією із провідних тем обговорення в урядових та освітніх кругах.

Список літератури:

1. A Report Prepared by the Department of the Treasury with the Department of Education. (December, 2012). *The Economics of Higher Education*. Washington, D.C.: U.S. Department of the Treasury, U.S. Department of Education. P. 1-43.
2. Berkner L. and Wei C.C. (2006). *Student Financing of Undergraduate Education 2003-04, With a Special Analysis of the Net Price of Attendance and Federal Tax Benefits (NCES 2006-186)*, US Department of Education, Washington DC, National Center for Education Statistics.
3. Breneman David W., Callan Patrick M., Finney Joni E., Zumeta William. (Summer, 2013). *Financing American Higher Education in the Era of Globalization*. Reviewed by Daniel J. Hurley. *AASCU Public Purpose Magazine*. P. 22-23.
4. Harris B. and Kearney M. (October, 2013). *Higher Education Today: Innovative Approaches for College Financing*. Brookings on Job Numbers. The Hamilton Project. [Електронний ресурс]. – Доступно з: <https://www.brookings.edu/blog/jobs/2013/10/04/higher-education-today-innovative-approaches-for-college-financing/>
5. Johnstone Bruce D. (2016). *Financing American Higher Education: Reconciling Institutional Financial Viability and Student Affordability*. *American Higher Education in the Twenty-First Century*. Social, Political and Economic Changes / Ed. Michael N. Bastedo, Philip G. Altbach, and Patricia J. Gumpert. 4th ed. Baltimore: Johns Hopkins University Press. P. 310-341.
6. Snyder Thomas D. and Sally A. Dillow (2012). *Digest of Education Statistics 2011 (NCES 2012001)*. National Center for Education Statistics, Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education. Washington, DC.
7. *The Pew Charitable Trusts*. (June, 2015). *Federal and State Funding of Higher Education: A changing landscape*. The Pew Charitable Trusts. P. 1-20.
8. Tulip Peter (2007). «Financing Higher Education in the United States», OECD Economics Department Working Papers, No. 584, OECD Publishing, Paris.

9. U.S. Department of Education. (2015). Programs. Federal Pell Grant Program. [Електронний ресурс]. – Доступно з: <https://ed.gov/programs/fpg/index.html?exp=0>
10. U.S. Department of Education. (2015). Wind-down of the Federal Perkins Loan Program. [Електронний ресурс]. – Доступно з: <https://ifap.ed.gov/dpceletters/GEN1503.html>

Проць М.З.

Институт гуманитарных и социальных наук
Национального университета «Львовская политехника»

ФИНАНСИРОВАНИЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В США**Аннотация**

В статье исследуется вопрос обеспечения финансирования высшего образования США. Выясняется, откуда поступают средства на финансирование высших учебных заведений США, какую роль в этом играют государство в целом и штаты в частности. Анализируются существующие проблемы в сфере финансирования и доступности высшего образования. А также, рассматриваются предложения по реформированию системы финансирования высшего образования США.

Ключевые слова: высшее образование, финансирование высших учебных заведений, федеральная финансовая помощь, Пелл Гранты, Стаффордские займы.

Prots M.Z.

Institute of the Humanities and Social Sciences
Lviv Polytechnic National University

FINANCING HIGHER EDUCATION IN THE USA**Summary**

The article examines the issue of financing higher education in the USA. The largest providers of financial aid to higher education institutions and the role of federal and state governments are researched. The existing problems in financing and access to higher education are analyzed. Proposals for reformation of the US system of higher education financing are considered.

Keywords: higher education, financing higher education, federal financial aid, student loans, Pell Grants, Stafford loans.